
האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

לדבר את האמת אל הכוח: אינטלקטואלים ומהפכנות במזה"ת -
38566

תאריך עדכון אחרון 20-10-2013

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 4

תואר: בוגר

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: לימודי האסלאם והמזרח התיכון

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 3

סמסטר: שנתי

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): פרופ מאיר חטינה

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: mhatina@mscc.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: יום שני 1200-1300

מורי הקורס:
פרופ מאיר חטינה

תאור כללי של הקורס:

הקורס בוחן את יחסי הגומלין שבין הגות לפוליטיקה, ודן במבט השוואתי במקומם של אינטלקטואלים מזרמי מחשבה שונים במסגרת תנועות מהפכה במזרח התיכון. יש בו כדי לפתוח צוהר כללי יותר להתחקות אחר התפתחות המחשבה הערבית המודרנית והקשריה ההיסטוריים. שימוש ייעשה בטקסטים רעיוניים (רובם באנגלית) לצד ספרות מתודולוגית והיסטורית.

מטרות הקורס:

לאתר את החתירה של אינטלקטואלים במזרח התיכון המודרני לכוח ועוצמה בחתך היסטורי וגיאוגרפי, תוך ניתוח הגותם הרעיונית ותרומה לשפת המעשה בדיסידנטיות וחתרנות פוליטית.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

לבחון את הזיקה שבין ידע לכוח בהקשר המזרח תיכוני; לנתח טקסטים רעיוניים בהקשרם ההיסטורי; להשתמש בכלים סוציולוגיים בחקר אינטלקטואלים ומחאה במזרח התיכון.

דרישות נוכחות (%) :
חובה

שיטת ההוראה בקורס: השתתפות פעילה בכיתה בניתוח טקסטים, ובהתבסס על חומרי הקריאה.

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

1. אינטלקטואלים וכוח
2. "שומרי החומות": עולמא ופוליטיקה בהיסטוריה המוסלמית.
3. "האינטלקטואלים החדשים" בעידן המודרני
4. קומוניזם וחברה מתוקנת
5. פאן-ערביות ומשיחיות
6. אסלאם פוליטי ותיקון עולם
7. הליכה לקצוות

חומר חובה לקריאה:
רשימת מקורות

אינטלקטואלים וכוח

Edward Shils, "The Intellectual and the Powers: Some Perspectives for Comparative Analysis," in Philip Rieff (ed.), *On Intellectuals* (New York: Doubleday, 1969), pp. 25-48.

Julien Benda, *The Treason of the Intellectuals: la trahison des Clercs* (New York: W.W. Norton, 1969), pp. 41-78.

שלמה זנד, האינטלקטואל, האמת והכוח: מפרשת דרייפוס ועד מלחמת המפרץ (תל אביב: עם עובד, 2002), 48-11.

דוד אוחנה, חרון האינטלקטואלים: רדיקליות פוליטית וביקורת חברתית באירופה ובישראל (תל אביב: הקיבוץ המאוחד, 2005), עמ' 56-21.

מרק לילה, הנפש הנמהרת (תל אביב: עם עובד, 2001).

אנטוניו גרמשי, על ההגמוניה: מבחר מתוך 'מחברות הכלא' (תל אביב: רסלינג, 2004), עמ' 52-35.
פרנץ פאנון, מקוללים עלי אדמות (תל אביב: הוצאת בבל, 2006), עמ' 106-43.

אלאן בלום, דלדולה של הרוח באמריקה (תל אביב: עם עובד, 2002), עמ' 393-367.

אדוארד סעיד, "יצוגים של האינטלקטואל (תל אביב: רסלינג, 2010), עמ' 119-103.

"שומרי החומות": עולמא ופוליטיקה בהיסטוריה המוסלמית

Jonathan Berkey, *The Formation of Islam: Religion and Society in the Near East, 600-1880* (Cambridge: Cambridge University Press, 2003), pp. 141-158.

Ira M. Lapidus, "The Separation of State and Religion in the Development of Early Islamic Society," *International Journal of Middle East Studies* 6 (1975), pp. 363-385.

Ann K. Lambton, *State and Government in Medieval Islam* (Oxford: Oxford University Press, 1981), pp. 13-20, 307-315.

Patricia Crone and Martin Hinds, *God's Caliph: Religious Authority in the First Centuries of Islam* (Cambridge: Cambridge University Press, 1986).

Liyakat N. Takim, *The Heirs of the Prophet: Charisma and Religious Authority in Shi'ite Islam* (Albany: SUNY Press, 2006), mainly Chapters 3, 4.

Derek Hopwood, "The Ideological Bases: Ibn 'Abd al-Wahhab's Muslim Revivalism," in T. Niblok (ed.), *State, Society and Economy in Saudi Arabia* (London: Croom Helm, 1982), pp. 23-35.

'Abd Allah Salih al-'Uthaymin, *Muhammad ibn 'Abd al-Wahhab: The Man and His Works* (London: I.B. Tauris, 2009), pp. 110-147.

Nikki R. Keddie, *Sayyid Jamal ad-Din al-Afghani: A Political Biography* (Berkeley: University of California Press, 1972), pp. 81-128, 335-355.

Albert Hourani, *Arabic Thought in the Liberal Age 1798-1939* (3rd. ed., Cambridge: Cambridge University Press, 1983), pp. 103-129.

"האינטלקטואלים החדשים" בעידן המודרני

חגי ארליך, נוער, חינוך ופוליטיקה במזרח התיכון: דורות ומשברי זהות (תל אביב: משרד הביטחון, 1998), עמ' 87-117.

John L. Esposito and John O. Voll, *Makers of Contemporary Islam* (Oxford: Oxford University Press, 2001), pp. 3-22.

Olivier Roy, *Globalised Islam: The Search for A New Ummah* (London: Hurst, 2004), pp. 158-171.

קומוניזם וחברה מתוקנת

Rami Ginat, *A History of Egyptian Communism: Jews and their Compatriots in Quest of Revolution* (Boulder, Colo.: Lynne Rienner Publishers, 2011), pp. 9-23.

רמי גינת, "שלבים בתולדותיה של התנועה הקומוניסטית במצרים: הפרספקטיבה היהודית", המזרח החדש כרך מ"ז (2008), עמ' 155-187.

Walter Z. Laqueur, *Communism and Nationalism in the Middle East* (New York: Frederick A. Praeger, 1956), pp. 221-235, 271-285.

Suliman Bashear, *Communism in the Arab East, 1918-1928* (London: Ithaca Press, 1980).

Selma Botman, *The Rise of Egyptian Communism* (Syracuse, New York: Syracuse University Press, 1988), pp. 1-31.

Eliezer Tauber, *The Emergence of the Arab Movements* (London: F. Cass, 1993), pp. 54-58, 245-267, 287-302, 311-330.

Peter Wein, *Iraqi Arab Nationalism: Authoritarian, Totalitarian, and Pro-fascist Inclinations 1932-1941* (London: Routledge, 2006), pp. 83-88, 101-105.

Sami Shawkat, "The Profession of Death," in Sylvia G. Haim, *Arab Nationalism: An Anthology* (Berkeley: University of California Press, 1962), pp. 97-99.

Norma Salem-Babikian, "A Partial Reconstruction of Michel Aflaq's Thought." *Muslim World* 67 (October 1977), pp. 280-294.

Norma Salem-Babikian, "Michel Aflak: A Biographic Outline," *Arab Studies Quarterly* 2/2 (1980), pp. 162-179.

"The Ba'th Political Party: Constitution," in Haim, *Arab Nationalism*, pp. 233-241.

Michel Aflaq, "Nationalism and Revolution," in Haim, *Arab Nationalism*, pp. 242-249.

גיא ברכה, מישל עפלוק: ההוגה ואיש המעשה (חיבור מ.א.; תל אביב: אוניברסיטת תל אביב, 2004).

יצחק אורון, "מפלגת התחייה הערבית הסוציאליסטית: תולדותיה ורעיונותיה", בתוך זאב גולדברג (עורך), *הסוציאליזם הערבי* (תל אביב: בית ברל, 1970), עמ' 89-120.

אסלאם פוליטי ותיקון עולם

ש"נ אייזנשטדט, *פונדמנטליזם ומודרניות* (תל אביב: משרד הביטחון, 2002), עמ' 8-22.

עמנואל סיון, *גבריא אל אלמונד וסקוט אפלבי, קנאות דתית מודרנית* (תל אביב: ידיעות אחרונות, 2004), עמ' 29-107.

א. המרחב הסוני

Gudrun Krämer, *Hasan al-Banna* (Oxford: Oneworld, 2010), pp. 1-46.

חסן אל-בנא, *האסלאם הוא בשורתנו והג'האד דרכנו* (תל אביב, 2012), עמ' 121-159.

- Meir Hatina, "An Earlier Sunni Version of Khomeini's Rule of the Jurist: Mustafa al Sibāi on 'Ulama' and Politics," *Arabica* 57 (2010), pp. 455-476.

Suha Taji-Farouki, *A Fundamental Quest: Hizb al-Tahrir and the Search for the Islamic Caliphate* (London: Grey Seal, 1996).

Taqi al-Din al-Nabhani, *Nizam al-hukm fi'l-Islam mafahim Hizb al-Tahrir* (2nd. ed., Jerusalem: Manshurat Hizb al-Tahrir, 1953), pp. 74-89.

עמנואל סיון, קנאי האסלאם (תל אביב: עם עובד, 1986), עמ' 28-60.

סייד קוטב, מניפסט האסלאם הרדיקלי: ציוני דרך (תל אביב: רסלינג, 2011), עמ' 75-102.

ישראל אלטמן, "ארגוני אופוזיציה אסלאמיים במצרים", בתוך עמי איילון (עורך) משטר ואופוזיציה במצרים (תל אביב, 1983), עמ' 113-146.

- Gills Kepel, *The Prophet and Pharaoh: Muslim Extremism in Egypt* (London: Dar al Saqi, 1985).

Johannes J.G. Jansen, *The Neglected Duty: The Creed of Sadat's Assassins and Islamic Resurgence in the Middle East* (New York: Macmillan, 1986), pp. 160-175, 182-194.

Itzhak Weisman, "Sa'id Hawwa and Islamic Revivalism in Ba'thist Syria," *Studia Islamica* 85 (1997), pp. 131-154.

ב. המרחב השיעי

Hamid Algar, *Islam and Revolution: Writings and Declarations of Imam Khomeini* (Berkeley: Mizan Press, 1981), pp. 40-83.

מאיר ליטבק, "שלטון חכם ההלכה באיראן: חזון ומציאות", *המזרח החדש* מ"ב (תשס"א), עמ' 167-184.

Murtada Mutahhari, "Sha'id," in M. Abedi & G. Legenhausen (eds.), *Jihad and Shahadat: Struggle and Martyrdom in Islam* (Houston: The Institute for Research and Islamic Studies, 1986), pp. 125-152.

Murtada Mutahhari, *Fundamentals of Islamic Thought: God, Man and the Universe* (Berkeley: Mizan Press, 1985), pp. 84-89, 99-105.

Murtada Mutahhari, *Jihad: The Holy War of Islam and Its Legitimacy in the Qur'an*,

trans. Mohammad S. Tawhidi (Tehran: Department of Translation and Publication, 1998).

Ali Rahnema, "Ali Shariati: Teacher, Preacher, Rebel," in idem, *Pioneers of Islamic Revival* (London: Zed Books, 1994), pp. 208-250.

Ali Rahnema, *An Islamic Utopian: A Political Biography of Ali Shari'ati* (New York: I.B. Tauris, 1998).

'Ali Shari'ati, "A Discussion of Shahid," in Abedi & Legenhausen (eds.), *Jihad and Shahadat*, pp. 230-243.

'Ali Shari'ati, "Expectations from the Muslim Women," in Laleh Bakhtiar, *Shariati on Shariati and the Muslim Women* (Chicago: ABC International Group, 1996), pp. 51-73.

'Ali Shari'ati, "Fatima is Fatima," in Bakhtiar, *Shariati on Shariati*, pp. 75-213.

שמעון שפירא, חזבללה בין איראן ללבנון (תל אביב: הקיבוץ המאוחד, 2000), עמ' 54-28.

פואד עג'מי, האימאם הנעלם: מוסא אל-צדר והשיעה של לבנון (תל אביב: עם עובד, 1989), פרקים 4, 6.

מרטין קרמר, פדלאללה: המצפן של חזבאללה (תל אביב: מרכז משה דיין, 1998).

Chibli Mallat, "Muhammad Baqer as-Sadr," in Rahnema (ed.), *Pioneers of Islamic Revival*, pp. 251-272.

Muhammad Baqir Sadr, *Introduction to Islamic Political System* (Karachi: Islamic Seminary 1982).

Muhammad Baqir Sadr, *Lessons in Islamic Jurisprudence* (Oxford: Oneworld, 2003).

הליכה לקצוות

Andrew McGregor, "'Jihad and the Rifle Alone': 'Abdullah 'Azzam and the Islamist Revolution," *The Journal of Conflict Studies* 33/2 (Fall 2003), pp. 92-113.

Fawaz A. Gerges, *The Far Enemy: Why Jihad Went Global* (New York: Cambridge University Press, 2005), pp. 80-150.

'Abdullah 'Azzam, "Martyrs: the Building Blocks of Nations," in <http://www.almeshkat.net/vb/archive/index.php/t-16962.html>.

J. Teitelbaum, *Holier than Thou: Saudi Arabia's Islamic Opposition* (Washington: The Washington Institute for Near East Policy, 2000), pp. 25-71.

Laura Mansfield, *His Own Words: Translation and Analysis of the Writings of Dr. Ayman al-Zawahiri* (Old Tappan, N.J., 2006), pp. 205-225.

Philipp Holtmann, *Abu Mus'ab al-Suri's Jihad Concept* (Tel Aviv: Moshe Dayan Center, 2009), pp. 53-65, 91-121.

Lahoud, Nelly. "In Search of Philosopher-Jihadis: Abu Muhammad al-Maqdisi's Jihadi Philosophy," *Totalitarian Movements and Political Religions* 10/2 (June 2009), pp. 205-220.

Joas Wagemakers, *A Quietist Jihadi: The Ideology and Influence of Abu Muhammad al-Maqdisi* (Cambridge: Cambridge University Press, 2012), pp. 51-74.

חומר לקריאה נוספת:

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :

מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 80 %
הרצאה 0 %
השתתפות 20 %
הגשת עבודה 0 %
הגשת תרגילים 0 %
הגשת דו"חות 0 %
פרויקט מחקר 0 %
בחנים 0 %
אחר 0 %

מידע נוסף / הערות: